

НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ

Абрамян Марія Юрївна,

курсант ННІ № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри
кримінального права Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент *Мостепанюк*
Людмила Олександрівна

ВІДМЕЖУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ ВІД ЗЛОЧИНІВ ТА ІНШИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Анотація: досліджується розуміння кримінального проступку. Зазначаються критерії розмежування кримінального проступку від злочинів та від інших правопорушень. Встановлено, що обґрунтоване відмежування зазначених понять допоможе правильно кваліфікувати скоєні діяння.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, кримінальний проступок, злочин, правопорушення.

Summary: understanding of criminal misconduct is investigated. Criterias for distinguishing between criminal offences and other offenses are indicated. It is established that a just delineation of these concepts will help to properly qualify the actions taken.

Keywords: criminal offence, criminal offense, crime, offense.

Відповідно до положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22.11.2018 року, кримінальним проступком є передбачене Кримінальним кодексом України (далі – КК) діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі [1]. Злочином є передбачене КК суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину. Кримінальним правопорушенням є передбачене КК суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення [1].

Визначаючи поняття кримінального проступку, слід звернути увагу на його ознаки та наслідки визнання суспільно небезпечного діяння кримінальним проступком. Кримінальний проступок відрізняється від злочину тим, що при зовнішній схожості з злочином його суспільна небезпека незначна, оскільки він не здатний заподіяти

істотної шкоди охоронюваним законом відносинам. Основну відмінність злочину від кримінального проступку слід вбачати в ступені суспільної небезпеки [2, с. 40].

Слід визначитись із кримінальним проступком як діянням, що має понижений ступень суспільної небезпеки, за який може бути призначене покарання, не пов'язане з обмеженням чи позбавленням волі і, яке не тягне за собою судимість [3, с. 177].

Кримінальному проступку притаманний незначний ступінь суспільної небезпеки, він не здатний завдати істотної шкоди охоронюваним законом відносинам. Крім того, за вчинення кримінального проступку не повинно бути призначене покарання, пов'язане з позбавленням волі або з обмеженням волі. А також істотною особливістю кримінального проступку, що відрізняє його від злочину, є те, що засудження особи за кримінальний проступок не повинно тягнути за собою такого негативного правового наслідку як судимість. У новому Кримінальному процесуальному кодексі України передбачено спрощений порядок досудового розслідування кримінальних проступків (глава 25 КПК 2012 року) [2, с. 40].

За ступенем суспільної небезпеки кримінальний проступок займе проміжне положення між злочином і адміністративним правопорушенням. До категорії кримінального проступку віднесені деякі види злочинів невеликої тяжкості та деякі види адміністративних правопорушень. Критерієм їх розмежування є ступінь суспільної небезпеки і типова санкція. Таким чином, малозначність діяння виключає визнання діяння злочином, але може бути притаманна іншим правопорушенням, наприклад адміністративному, дисциплінарному, а також кримінальному проступку [2, с. 41].

Матеріальні ознаки кримінального проступку обумовлені поглинанням багатьох складів (в першу чергу – адміністративних) правопорушень складами злочинів. Формальною ознакою кримінального проступку є передбачення в санкціях кримінально-правих норм покарань, які володіють ознаками заходів громадського впливу, та частковість в застосуванні санкцій кримінального закону [2, с. 99].

Кримінальний проступок за своїми властивостями можна визначити як проміжний вид діяння між злочином та адміністративним правопорушенням, як діяння, яке порушує «горизонтальні зв'язки» управлінського та / або публічно-договірного характеру, закріплені в нормах позитивного права, і опосередковано посягають на природні права людини. Зазначені властивості визначають проміжне місце кримінального проступку серед інших видів правопорушень [4, с. 389].

За своїми ознаками кримінальний проступок характеризується тим, що його об'єктивна сторона охоплює ознаки адміністративних

правопорушень, а конструкція об'єкта проступку сформульована таким чином: основний безпосередній об'єкт діяння – порушення певного порядку діяльності та / або управління, безпосередній обов'язковий додатковий об'єкт діяння – здоров'я, психіка та інші об'єкти, які умовно можна віднести до «вертикальних суспільних відносин», тобто об'єкти злочинів, які належать до природних прав і порушуються опосередковано через інші горизонтальні відносини [4, с. 389].

Вчинення кримінального проступку, на відміну від злочину, не повинно тягти судимість. За вчинення кримінальних проступків пропонується застосовувати такі покарання, як: штраф, громадські роботи, арешт, позбавлення спеціальних прав, обмеження волі [5, с. 13–14].

Отже, кримінальний проступок як вид кримінальних правопорушень відрізняється від злочину та інших правопорушень тим, що при зовнішній схожості з злочином його суспільна небезпека незначна, оскільки він не здатний заподіяти істотної шкоди охоронюваним законом відносинам.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22.11.2018 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>.

2. Кримінальний проступок у доктрині та законодавстві: монографія [за ред. В.О. Тулякова]. Київ: Юридична література, 2012. 428 с.

3. Мирошніченко Н.А. Історичний аналіз формування інституту інформації з обмеженим доступом. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2015. № 5. С. 176–181.

4. Туляков В., Дмитрук М. Категорія кримінального проступку в правовій доктрині. *Актуальні проблеми держави і права*. 2009. С. 384–349.

5. Дмитрук М. М. Становлення категорії проступку в кримінально-правовій доктрині : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.08. Одеса, 2012. 20 с.

6. Кримінальний кодекс України редакція від 16.01.2020 № 2341-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.